

TENDINTE IN DEZVOLTAREA PROFESIEI DE AVOCAT

I. Scurt istoric al evolutiei profesiei de avocat in Romania

1. Prin Legea din 6 decembrie 1864 se constituie "Corpul de advocati". Profesia se exercita, insa, in Principate si inainte de aceasta data, fiind cunoscuta in Tara Romaneasca sub numele de "vechilet". Este perioada de institutionalizare a profesiei de avocat in Principatele Unite, profesia fiind recunoscuta in Bucuresti inca din anul 1831 (in mod evident, asistam, in aceeasi perioada, la o dezvoltare diferita a profesiei de avocat in a treia provincie romaneasca, Transilvania).
2. Prin Legea din 12 martie 1907 pentru organizarea "Corpului de advocati", structurile teritoriale create in baza legii din 1864 dobandesc personalitate juridica. Este perioada in care institutiile create prin legea din 1864 devin persoane juridice.
3. Legea din 21 februarie 1923 pentru organizarea si unificarea corpului de advocati utilizeaza, ca sinonime, atat denumirea de "corp de advocati", cat si denumirea de "barou". Prin aceasta lege este infiintata structura nationala a ordinului avocailor din Romania. Suntem imediat dupa Marea Unire si reglementarea profesiei de avocat din Regatul Romaniei trebuie unificata cu reglementarile din Transilvania, Basarabia (si Bucovina) si Cadrilater.
4. Legea din 28 decembrie 1931 perfectioneaza cadrul legislativ stabilit in 1923 si abroga legile anterioare.
5. Decretul-Lege din 26 octombrie 1939 dizolva organele alese ale Barourilor, fiind numite conduceri interimare de catre Ministrul Justitiei, iar legea in vigoare, cea din 1931, este abrogata. Este perioada Dictaturii Carliste, a Regelui Carol al II-lea.
6. Prin Legea 501 din 5 septembrie 1940 pentru organizarea Corpului de Avocati din Romania, lege promovata de aceeasi Dictatura Carlista, se prevede, printre altele, ca vor fi organizare alegeri pentru noile organe de conducere ale corpului de advocati. Prin aceeasi lege este mentionata, in mod expres, calitatea Barourilor ca persoane de interes public. Este perioada in care Dictatura Carlista incearca sa reorganizeze profesia de avocat, prin alegerea in functiile de conducere a unor persoane acceptate de Regele Carol al II-lea. Al doilea Razboi mondial a dus, insa, la alte consecinte.
7. Prin Legea 3 din 17 ianuarie 1948 pentru desfiintarea Barourilor si infiintarea Colegiilor de Avocati din Romania sunt desfiintate barourile si sunt infiintate Colegiile de advocati, care preiau toate drepturile si obligatiile fostelor barouri, inclusiv calitatea de persoane juridice de interes public. ESTE MOMENTUL MARI EPURARI IN PROFESIA DE AVOCAT DIN ROMANIA. Marea

- majoritate a celor aproximativ 12.000 de avocati din Baroul Bucuresti sunt eliminati din profesie, sub motivul depunerii unei noi cereri de inscriere in Colegiu, cerere care trebuie aprobata de noile organe de conducere, numite de Ministrul Justitiei. Din cei aproximativ 12.000 de avocati, membri ai Baroului Bucuresti, raman doar cateva sute, cei care aveau un “dosar curat”. Acelasi lucru se intampla si la nivel national. Multi dintre avocatii exclusi din profesie au fost inchisi in lagare de concentrare sau, cei care au avut un tratament mai bland, fie s-au pensionat fie au putut sa isi continue activitatea in functia de consilieri juridici, la diferite intreprinderi de stat. Nu exista o lista a avocailor care au murit la Canal sau in inchisorile comuniste, dar, din punctul meu de vedere, daca cineva o va face vreodata, ea sigur va fi sigur exhaustiva.
8. Decretul 39/1950 prevede ca doar avocatii inscrisi in colegii – DECI CEI RAMASI IN URMA EPURARII- pot exercita profesia de avocat.
  9. Decretul 281/1954 - ramas in vigoare pana in ianuarie 1990 - prevede existenta organizatiilor colegiilor de avocati, ca organizatii obstesti cu personalitate juridica.
  10. Prin Decretul- Lege 90/1990 sunt recreate barourile si Uniunea Avocailor din Romania, continuatoare in drepturi si obligatii a fostelor colegii constituite in anii '50, la randul lor continuatoare a structurilor profesionale definite anterior, ca institutii de drpt public.
  11. Legea 51/1995 –asa cum a fost ea modificata si completata, de mai multe ori, este, in acest moment, in deplina concordanta cu legile similare din Uniunea Europeana si este, totodata, un model pentru colegii nostri din Republica Moldova, care si-au modificat legislatia recent, constituind o Uniune la nivel national si cinci barouri regionale.

II. TENDINTE IN DEZVOLTAREA PROFESIEI DE AVOCAT

1. CRIZA ECONOMICA ACTUALA. CUM MODIFICA CRIZA EXERCITAREA PROFESIEI.

1.1. Spre deosebire de alte profesii liberale – cum este, de exemplu, aceea de arhitect, unde nu mai exista decat putine proiecte in derulare - criza in profesia de avocat nu se manifesta printr-o criza de munca, ci printr-o criza de bani, adica muncim mai mult pentru clientii nostri si primim mai putini bani. Aceasta pentru ca avem clienti care au mai multe probleme juridice, datorita crizei, dar, tot datorita crizei, au mai putini bani sa ne plateasca.

Practic, ai un Client cu care lucrezi de mai multi ani de zile si care iti spune, in aceasta perioada, ca nu are cum sa te plateasca asa cum o facea inainte.

Sigur ca nu varianta de a renunta la Client este cea mai buna, ci aceea de a-i propune alte oferte, tinand cont de urmatoarele:

- Clientul va cere sa stie de la inceput cat il costa intregul proiect si va accepta, din ce in ce mai putin, un onorariu orar;
  - Clientul va solicita plata in rate a onorariului de avocat;
  - Clientul va accepta un onorariu de succes, cu conditia sa primeasca mai intai banii datorati.
- 1.2. Multe societati carora noi, avocatii, le-am acordat consultanta juridica pana acum au ales sa angajeze un consilier juridic care sa valorizeze consultatia noastra juridica acordata anterior pentru cazuri viitoare, asumandu-si, constient, riscurile privind modificarile legislative si evolutia practicii instantelor de judecata.
  - 1.3. Caderea sectorului imobiliar a dus la diminuarea activitatii profesionale intr-un domeniu care a fost, ani de zile, in continua crestere.
  - 1.4. Criza spune ca mai bine rezista structurile mici decat cele mari. Este de vazut.

2. DIVERSIFICAREA ACTIVITATILOR PROFESIONALE EXERCITATE DE AVOCAT. AVANTAJE, DEZAVANTAJE

Complexitatea actuala a relatiilor socio-economice a dus si la diversificarea activitatilor profesionale exercitate de avocat.

Daca in urma cu doar doua – trei decenii vedeam avocatul ca pe un profesionist al barei, in acest moment profesia a devenit mult mai diversa.

Putem spune, fara putinta de tagada, ca profesia de avocat tinde sa devina o profesie multidisciplinara, ca avocatul trebuie sa aiba, din ce in ce mai mult, nu numai cunostinte juridice, dar si cunostinte ce tin de profesii de granita (mediator, lichidator, auditor etc.)

Acest lucru –fara indoiala, imbucurator in dezvoltarea profesiei de avocat- a dus si la specializarea avocatului, specializare care a devenit, in opinia mea, cateodata excesiva.

Se pune din ce in ce mai des intrebarea daca avocatul care la ora 11 seara semneaza un contract comercial intr-un hotel de lux, semnare urmata de traditionalul pahar de sampanie, exercita aceeasi profesie cu avocatul care, la aceeași ora, este chemat de urgenta la o sectie de politie pentru a acorda asistenta juridica unei persoane retinute.

Raspunsul este ca vorbim de aceeasi profesie, pentru ca ceea ce ii uneste pe cei doi este respectarea acelorasi norme deontologice profesionale.

Asa cum stiti, deontologia este morala unui grup profesional, morala ce are calitatea de a fi mult mai stabila decat morala sociala, care este relativ usor de schimbat. Iar respectarea deontologiei profesionale este tocmai cheia pastrarii identitatii profesiei de avocat, indiferent de diversificarea activitatilor pe care le exercita avocatul.

O alta tendinta este aceea a transformarii profesiei de avocat intr-un adevarat business, cu consecinta transformarii avocatului dintr-un profesionist al barei intr-un om de afaceri.

Aceasta transformare are drept consecinta directa modul in care avocatul este vazut de societate si de autoritati.

Din ce in ce mai des se face auzita teoria conform careia avocatul este un simplu prestator de servicii, care trebuie, conform Recomandarilor GAFI (organism interguvernamental care stabileste norme, dezvolta si asigura promovarea politicilor de lupta impotriva spalarii banilor si a finantarii terorismului care reuneste 34 de state si doua organizatii internationale) sa aiba acelasi regim juridic ca orice alt participant la circuitul comercial.

Exista, in acest moment, pericolul ca autoritatile sa nu mai considere avocatul drept un partener in echilibrarea balantei apararii drepturilor omului, partener care beneficiaza de anumite privilegii care garanteaza posibilitatea efectiva a indeplinirii acestei misiuni sociale.

Semnificative sunt, in acest sens, limitarile pe care le-a suferit, in ultima vreme, institutia secretului profesional. Trebuie, insa, sa spunem ca peste tot in lume organismele profesiei de avocat au reactionat la acest fenomen, existand deja, in Europa, in Belgia si Franta, decizii ale Curtii Constitutionale prin care se reafirma caracterul absolut al secretului profesional.

3. RELATIA DINTRE BAROURI, CABINETE INDIVIDUALE SI SOCIETATILE DE AVOCATI.

Multa lume din profesia noastra de avocat considera ca societatile de avocati regrupeaza majoritatea avocailor care profeseaza. Acest lucru este inexact.

Chiar si in Statele Unite ale Americii, unde profesia de avocat este considerata cea mai "corporate", inca 52% dintre avocati isi desfasoara activitatea in cabinete individuale. Daca adaugam la acesti avocati si societatile mici, cu un numar de maximum cinci avocati, procentul creste la 62%.

In mod normal, procentul acestora este mult mai mare in Europa, deci si in Romania.

Este evident ca structurile mici, cum sunt cabinetele individuale si societatile civile mici si mijlocii, au interese comune cu structurile organizatorice – Barou, Uniunile profesiei de avocat.

Se pune intrebarea daca si marile structuri, organizate in societati de avocati, au acelasi interes profesional cu ceilalalti avocati.

IN MOD INDUBITABIL, DA, pentru ca au aceleasi valori deontologice pe care le sustin.

Nu putem face o distinctie intre avocatii dintr-un barou, indiferent din ce structura fac parte, pentru ca ei se supun, cu totii, acelorasi norme profesionale, deontologice.

4. CE URMEAZA ?

Raspunsul este, evident, greu de dat.

In mod evident, se observa, peste tot, o crestere a activitatii avocatului in instanta si o reducere a activitatilor de consultanta si a altor activitati conexe.

Este, daca vreti, o intoarcere la valorile traditionale ale profesiei de avocat.

Clientul, asa cum am mai spus, doreste, din ce in ce mai mult, ca avocatul sa ii spuna de la inceput cat il va costa litigiul sau proiectul juridic respectiv, ceea ce va duce la diminuarea onorariilor orare.

Va creste, insa, ponderea onorariilor de succes. Clientul este din ce in ce mai tentat sa plateasca o suma mica la incheierea contractului de asistenta juridica si sa accepte

sa plateasca o suma mai mare in momentul in care, dupa castigarea procesului, se vede cu banii in buzunar.

Acest lucru va duce, in opinia mea, la reconsiderarea legislatiei europene privind profesia de avocat in ceea ce priveste pactul de quota litis.

Aici – ca si in domeniul publicitatii in profesia de avocat – exista puncte de vedere diametral opuse in cele doua mari legislatii ale profesiei de avocat, cea americana si cea europeana.

Asa cum stiti, in legislatia europeana pactul de quota litis este interzis.

In legislatia americana, in schimb, el este considerat drept garantia oricarui cetatean de a avea acces la justitie. Conform opticii americane in domeniu, orice cetatean, chiar daca nu are posibilitati materiale, poate avea acces la justitie, beneficiind de pactul de quota litis, daca are ceea ce americanii spun “a good case”, adica un caz bun.

Aceeasi diferenta de opinii exista si in ceea ce priveste publicitatea in profesia de avocat.

Daca in Europa ea este interzisa, in Statele Unite ale Americii inca in urma cu 35 de ani Curtea Suprema a decis ca publicitatea in profesia de avocat este o forma de exercitare a libertatii de exprimare.

Sunt, fara indoiala, doua incercari peste care va trebui sa treaca legislatia europeana privind profesia de avocat in urmatorii ani.

Revenind, insa, la relatia Client-Avocat, este probabil sa asistam la cereri din ce in ce mai numeroase ale clientilor si la sporirea exigentei acestora, in paralel cu tendinta de diminuare a cheltuielilor (nu numai a onorariilor de avocat, dar si a cheltuielilor de deplasare, de exemplu).

Internetul a modificat si el – major- relatia Client – Avocat, atat in ceea ce priveste comunicarea, cat si in ceea ce priveste datele pe care le au, o parte despre cealalta, inca inainte sa se cunoasca.

Tot internetul a dus si la constituirea primelor entitati profesionale virtuale, care exista, dar care nu sunt inca reglementate de nicio legislatie europeana.

Toate aceste elemente arata ca vor supravietui nu avocatii cei mai puternici, ci avocatii cei mai inteligenti si care au capacitatea de adaptare cat mai rapida. Cu alte cuvinte, nu pestele cel mare il va inghiti pe cel mic, ci pestele rapid il va inghiti pe cel lenes.

Problema principala a avocatului de astazi este problema independentei sale, atat a celei materiale, cat si a celei intelectuale.

Despre independenta materiala nu are rost sa mai vorbim, in conditiile crizei actuale. Cred, insa, ca trebuie sa spun ca si independenta intelectuala a avocatului este in pericol, in conditiile in care, asa cum am aratat, comportamentul Clientului devine din ce in ce mai autoritar in relatia cu avocatul.

Cum putem sa evoluam? Cred ca sunt trei directii:

1. Rigoarea morala, intr-o lume fara morala;
2. Excelenta profesionala si specializarea limitata;
3. Imaginatia profesionala.

Si, ca sa termin intr-o nota optimista, pot sa spun ca sunt sigur ca daca finantele au provocat criza, dreptul este sansa de a iesi din criza.

Av. Mihai TANASESCU